

Nr 11.

Av herr Lindhagen, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om beredande av förbättrad ställning åt vissa å domsagornas kanslier anställda skrivbiträden.

Genom riksdagens initiativ hava skrivbiträden hos statens verk och myndigheter tillförsäkrats fast anställning i statens tjänst med därmed förenade förmåner. Även äldre biträden hava därvid för åtnjutande av pension och ålderstillägg fått tillgodoräkna sig tidigare anställning såsom enskilda biträden.

Härvid hava dock skrivbiträdena hos domhavandena blivit bortglömda. I det nu sedan länge skrinlagda lagförslaget om domsagas kansli hade de icke alls blivit ihågkomna, vilket är mera förklarligt, då frågan om förmånen för det allmänna och rättvisa mot biträdena av deras anställning såsom statstjänstemän då ännu icke framförts. Men även sedan detta skett kommo dock förenämnda skrivbiträden icke med i övervägandet.

Detta är väl till en början orättrådigt emot skrivbiträdena. Staten har ansetts böra vara ett föredöme i omtanke att ordna det någorlunda för sin arbetspersonal. Men även där har man ägnat de första och största omsorgerna åt den högre personalen men kommit sist till den lägst ställda, där denna ej såsom i förevarande fall blivit alldeles bortglömd. Förhållandet är, att skrivbiträdena vid domsagornas kanslier äro stadigvarande sysselsatta för dessa ämbetsverks räkning samt att dessa verk ej kunna funktionera även utan deras arbete. Detsamma gäller visserligen även för de juridiska biträdena. Men dessa hava befordringsutsikter till ordinarie platser, vartill de genom sitt arbete i domsagans kansli samla ytterligare meriter. En väntan för dem på en rättegångsreform är icke lika ödesdiger som för de nuvarande skrivbiträdena. De senare ha visserligen

betalt för sitt arbete hos domhavandena, men anställningen är osäker, lönen lämnar i allmänhet ej annat än en knapp bärgning för dagen, någon rätt till sjukhjälp, semester och pension hava de icke, och icke alls några befordringsutsikter. Särskilt komma för närvarande gamla skrivbiträden illa ut och i synnerhet vid ombyte av domhavande. En ny domhavande tager gärna ett yngre biträde med kunnighet i maskinskrivning, och så stå de gamla biträdena där inför nöd och umbäranden utan skydd av staten, vilken de under lång tid träget tjänat. Detta är emellertid icke en fråga endast om statens skyldighet ur arbetsgivaresynpunkt. Även ämbetsverket såsom sådant måste hava gagn av att även dessa tjänstemän få ett officiellt erkännande och någon rättvisa. Därigenom skulle man också komma ett stycke väg på det oundgängliga uppbyggandet av domsagornas kansli på ett mera ordnat sätt, och den omständigheten att härvid början göres med de svagaste tjänstemännen till skillnad från vad i allmänhet plägar ske kan icke sägas vara till nackdel för förslaget.

En sådan saks genomförande hindrar icke, att domhavandena fortfarande betala själva arbetet, så länge de uppbära därför avsedda inkomster, såsom ock saken ordnats för skrivbiträden på vissa andra håll, där fast anställning numera beretts desamma. Men någon rätt till sjukhjälp, semester och pension kunna biträdena naturligtvis ej göra anspråk på från domhavandenas sida, och trygghet att få sitta kvar i sin befattning är som sagt icke heller på något sätt dem tillförsäkrad.

I anledning härav väcktes vid 1914 års senare riksdag en motion att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt låta utreda, på vad sätt skrivbiträden, som äro i domsagornas kanslier på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrivarbete, må kunna erhålla antingen fast anställning med rätt till sjukhjälp, semester och pension eller ock åtminstone vissa skäligen förmåner.

Denna framställning avstyrktes enhälligt av statsutskottet med den motiveringen, att då för närvarande påginge en förberedande utredning rörande en allmän rättegångsreform hade utskottet icke ansett lämpligt föranstalta om en särskild utredning i det angivna syftet. Detta utlåtande bifölls av riksdagen.

Uti motiveringen för avslaget framlyser, så vitt jag förstår, den stora ouppmärksamheten även i denna lilla detalj för social etik, som är utmärkande för den europeiska parlamentariska politiken och i sin mån lett till denna statskonsts bankrutt. För det första har nämligen en sådan utredning med allenast korta uppehåll pågått under hundra år utan att

detta ansetts utgöra något hinder för att under tiden i alla fall tillgodose domhavandenas behöriga fordringar beträffande deras av tidsförhållandena påkallade anställningsförmåner, och med minst lika mycket fog kunna de svagaste statstjänarne hava anspråk på att staten räcker sina trotjänare en faderlig hand. Man bör också för det andra kunna förstå, att det uppstår fara i dröjsmål för många biträden årligen och att deras avspisande med en hänvisning på den fortfarande ofanligt tidsödande utredningen om en allmän rättegångsreform icke kan bliva något annat än ett ganska blodigt hån.

Då enligt min uppfattning politikens framtidsuppgift måste vara att sorgfälligt hjälpa medborgarne i allmänhet och särskilt de svagare i deras bekymmer samt en ointresserad bordläggning av dylika bekymmer, som tarva ofördröjlig uppmärksamhet, strider mot den sociala etikens krav och följaktligen ej är tillätlig, skyndar jag mig att ånyo hemställa,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta utreda på vad sätt skrivbiträden, som äro i domsagornas kanslier på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrivarbete, må kunna erhålla fast anställning med rätt till sjukhjälp, semester och pension eller åtminstone vissa skäligen förmåner, samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Stockholm den 22 januari 1915.

Carl Lindhagen.
